

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์

อุปทานแรงงานนอกฟาร์มของเกษตรกรคู่สามี-ภรรยา ในจังหวัด
เชียงใหม่

ชื่อผู้เขียน

นางสาวประทานทิพย์ กระทบ

เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์ ดร. อารี วิบูลย์พงศ์

ประธานกรรมการ

อาจารย์ ดร. ทรงศักดิ์ ศรีบุญจิตต์

กรรมการ

อาจารย์ พุกภัย ยิบมันตะสิริ

กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญเพื่อศึกษากระบวนการตัดสินใจทำงานนอกฟาร์มของเกษตรกร และวิเคราะห์อุปทานแรงงานนอกฟาร์มของเกษตรกรสามีและภรรยาในพื้นที่ใกล้เมือง และพื้นที่ไกลเมือง ในอำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ โดยสัมภาษณ์เกษตรกร 100 คนที่ครัวเรือน รวมถึงเกษตรกรผู้เป็นสามี 98 ราย และเกษตรกรผู้เป็นภรรยา 96 ราย สำหรับฤดูกาลผลิตปี 2539/40

ครัวเรือนเกษตรกรที่คู่สามี-ภรรยาทำการเกษตรเพียงอย่างเดียวมีร้อยละ 21 นอกจากนี้ ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างเป็นอาชีพรอง จากครัวเรือนเกษตรกรทั้งหมดนั้นส่วนใหญ่ตัดสินใจเลือกทำงานเกษตรทั้งในช่วงฤดูทำนาและฤดูหลังนา เนื่องจากเห็นว่างานเกษตรเป็นอาชีพหลักของครอบครัว และครัวเรือนมีทรัพยากรอยู่แล้ว โดยเกษตรกรส่วนใหญ่เห็นว่าควรทำงานนอกเกษตรร่วมกับงานเกษตรเมื่อว่างจากงานเกษตรในฟาร์มของตนเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว และจัดสรรรายได้จากนอกเกษตรสำหรับค่าใช้จ่ายในบ้านและการศึกษาของบุตรหลานเป็นส่วนใหญ่ แต่นำมาใช้เพื่อการลงทุนการเกษตรเพียงร้อยละ 12.46 ของรายได้นอกเกษตรทั้งหมด การทำงานนอกเกษตรของเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการผลิต และการจัดการการผลิต

ผู้ที่ไม่ทำงานนอกเกษตรนั้นมีสาเหตุที่สำคัญจากข้อจำกัดทางด้านเวลา สุขภาพ และความรู้ รวมไปถึงมีความเห็นว่า งานนอกเกษตรไม่อิสระ เกษตรกรร้อยละ 83 ไม่คิดที่จะเลิกทำการเกษตรจากเหตุผลที่หลากหลาย เช่น เห็นว่างานเกษตรเป็นอาชีพหรือรายได้หลัก ต้องการใช้ที่ดินให้เกิดประโยชน์ และไม่มีความรู้ที่จะประกอบอาชีพอื่น เป็นต้น

การวิเคราะห์สมการอุปทานแรงงานนอกฟาร์มของคู่สามี-ภรรยา โดยวิธี 3-Stage Least Squares กับแบบจำลอง nonseparability จากการนำค่าจ้างเงา (shadow wage) และรายได้เงา (shadow income) ที่ได้จากการวิเคราะห์สมการการผลิตการเกษตรของครัวเรือนเกษตรกรรมเป็นตัวแปรอธิบายร่วมกับตัวแปรทางสังคม ปรากฏว่า ค่าจ้างเงามีผลกระทบอย่างสำคัญต่อการออกไปทำงานนอกเกษตรทั้งของสามีและภรรยา โดยมีความยืดหยุ่นต่อค่าจ้างเงาดำ ประมาณ 0.42 และ 0.43 ตามลำดับ การใช้เวลาทำงานเกษตรในฟาร์มของสามี และขนาดฟาร์ม มีผลให้การออกไปทำงานนอกเกษตรของสามีลดลง แต่ไม่มีผลสำคัญต่อผู้เป็นภรรยา ในขณะที่ทัศนคติต่อการเกษตรมีผลให้ทั้งสามีและภรรยาทำงานนอกเกษตรน้อยลง ส่วนปัจจัยทางด้านครอบครัว เช่น ขนาดของครัวเรือน อายุ และจำนวนผู้อยู่ในภาวะพึ่งพิง ไม่มีผลต่อการอุปทานแรงงาน

เวลาการทำงานนอกเกษตรของภรรยามีผลให้การทำงานนอกเกษตรของสามีลดลง แต่สำหรับภรรยาแล้วการทำงานนอกเกษตรของสามีกลับไม่มีผลแต่อย่างใด และค่าจ้างเงาของภรรยาไม่มีผลต่อสามี ในขณะที่ค่าจ้างเงาที่สูงของสามีกลับมีผลให้ภรรยาทำงานนอกเกษตรลดลง

การศึกษานี้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นที่เกษตรกรผู้เป็นสามีและภรรยาต้องทำงานนอกเกษตรเพื่อนำรายได้นอกเกษตรมาใช้จ่ายในครอบครัวและการศึกษาบุตร แม้ทำงานนอกเกษตรจะไม่มีผลต่อการเกษตรในปัจจุบันแต่แนวโน้มในอนาคตจะมีบุตรหลานเกษตรกรทำงานภาคเกษตรลดลง เพราะไม่ได้รับการสนับสนุนจากเกษตรกร เนื่องจากแรงงานนอกเกษตรของสามีและภรรยาส่วนใหญ่เป็นแรงงานไร้ฝีมือจึงมีผลิตภาพค่อนข้างต่ำ ดังนั้นจึงควรมีนโยบายทั้ง 2 ด้านในการยกระดับผลิตภาพการเกษตรของพืชที่มีราคาสูง และพัฒนาฝีมือแรงงานนอกเกษตรโดยเฉพาะงานช่างก่อสร้างที่มีฝีมือ เช่น ช่างไม้ ทั้งนี้เพราะเมื่อผลิตภาพการเกษตรสูงขึ้นจะส่งผลให้ค่าจ้างเงาสูงขึ้นไปด้วย ดังนั้นเกษตรกรจะสามารถจัดสรรแรงงานมาทำงานนอกเกษตรได้มากขึ้น และได้รับรายได้แท้จริงสูงขึ้น

Thesis Title	Off-Farm Labor Supply of Farm Couples in Chiang Mai Province	
Author	Miss Prathanthip Kramol	
M.Econ.	Economics	
Examining Committee	Associate Prof. Dr. Aree Wiboonpongse	Chairman
	Lecturer Dr. Songsak Sriboonchitta	Member
	Lecturer Phrek Gypmantasiri	Member

ABSTRACT

The main objectives of this study were to investigate farm couples' decision making process on off-farm work and analyze off-farm labor supply of farm couples in suburban and remote area in Mae Rim district, Chiang Mai province . The samples of 100 farm households including 98 husbands and 96 wives were interviewed. The study was conducted in 1996/97 crop year.

The couples of twenty one percent of the farm households were engaged entirely in agriculture. Most of the remaining involved in some wage-earning activities. Most of the households chose to work on farm both during rice and post-rice seasons since agriculture was regarded as the main occupation and farm resources were available to them. Majority of the farmers agreed that they should work off-farm when they were free from farm work in order to raise household income. The off-farm income was mainly spent for household and education purposes but only 12.46 percent was invested in farming. The off-farm employment did not change either cropping systems or production management.

The reasons for not working off-farm were : lack of time, poor health and lack of knowledge and skill. Some felt that they would have less freedom when working off-farm. Eighty three percent of the farmers never wanted to cease farming for several reasons e.g. farming was their main occupation and source of income ; they wanted to fully utilize their own land ; and they had no skill for other work.

The three Stage Least Squares method was employed to estimate off-farm labor supply functions of the husband and wife. The model was assumed nonseparability thus shadow wage and shadow income derived from a farm production function along with other socio-economic factors were used as explanatory variables. The findings indicated the significant relationship between shadow wages and amounts of off-farm labor of both husband and wife. However, the labor supplies inelastically responded to the shadow wages i.e. 0.42 and 0.43 respectively. The husband's time allocated for farm activities and farm size negatively related to the husband's off-farm labor supply but not to the wife's. Positive attitudes towards agriculture of the couples reduced off-farm labor supplies of both. Household factors e.g. household size, couples ages and number of dependents did not statistically affect the off-farm labor supply.

The wife's time allocated for off-farm work reduced the husband's off-farm work. In addition, the high husband's shadow wage discouraged the wife to work off-farm. However, the reverse was not true for both cases.

The study indicated necessity for the couples to work off-farm so as to meet household consumption and children's education needs. Even though off-farm employment did not affect agriculture at the present time, there was a clear tendency that fewer of young generation would work on farm since most of the couples did not encourage them to do so.

The study also revealed that the couples who worked off-farm labor were unskilled labour and thus provided low productivity. Two policy measures should be considered, i.e. to raise farm productivity of the higher value crops and to improve off-farm labor skill especially for skill-construction work e.g. carpentry. Once the farm productivity is raised, shadow wage would increase. Consequently, the farmer can allocate more time for off-farm employment and enjoy higher real income.